

PAA STATION I VESTINDIEN
FOR 100 AAR SIDEN
UDDRAG AF BREVE FRA H. G. F. GARDE
VED
H. F. GARDE

Dengang Danmark endnu havde sine vestindiske Besiddelser, de 3 smaa Øer i det caribiske Hav, St. Croix, St. Thomas og St. Jan, som i 1917 blev solgt til U. S. A., faldt det i Reglen i vore Søofficerers Lod nogle Gange i deres Liv at tilbringe en Tid i de vestindiske Farvande, idet Staten regelmæssig havde et Marinefartøj stationeret derude for at vise Flaget ved Øerne og de omliggende fremmede Kolonier og som Støtte for den lokale Forvaltning. I mere usikre Perioder, f. eks. i den nærmeste Tid efter at der havde fundet Uroligheder Sted, var der til Stadighed et Skib paa Stationen, saaledes at det ene ikke sejlede hjem, før det næste var ankommet.

Disse Togter, der i tidligere Tid kunde vare over et Aar, med Ophold under fremmedartede Forhold i Troperne, var naturligvis, navnlig for de unge Officerer, der første Gang var med, en Oplevelse for Livet. Man anløb undervejs en spansk Havn, i Reglen Cadiz, eller Madeira, eventuelt ogsaa Rio de Janeiro, og under Opholdet ved vore Øer foretoges Afstikkere til Puerto Rico eller til Trinidad, Curacao og Venezuela. Nogle fandt deres Skæbne derude – den store Kærlighed eller – Døden. Klimatfeberen, den gule Feber, var i ældre Tid en stadig truende Fare, der af og til slog haardt. Under Korvetten „Najaden“s Togt 1820–21 døde Chefen, Næstkommanderende, 2 Officerer og 27 Mand, og under Briggen „Mercurius“s Togt 1852–53 bortrev den gule Feber 3 Officerer, 3 Forvaltere, 1 Kanoner og 32 Mand; endnu under Korvetten „Dagmar“s Ophold ved Øerne i 1868 ramtes over 40 Mand af Feber, men kun 2 døde.

Som det var at vente, har disse Vestindietogter gentagne Gange været Genstand for Omtale i Memoirelitteraturen. Saaledes har f. Eks. Admiral HANS BIRCH DAHLERUP i 2. Bind af „Mit Livs Begivenheder“ givet interessante og morsomme Skildringer af Forholdene paa Øerne i den store Tid under Generalguvernørerne ADRIAN BENONI BENTZON og navnlig PETER VON SCHOLTEN i 1. Halvdel af forrige Aarhundrede, HOLGER DRACHMANNs Fader Professor A. G. DRACHMANN har skildret sine Oplevelser som Skibslæge paa saadanne Togter omkring ved samme Tid i sine for faa Aar siden udgivne Oplevelser „Min Rejse gennem Livet“, og daværende Løjtnant I. HOLM har i 1863 „nærmest for at imødekomme den Interesse for Marinen, der lever i

Nationen og har et gyldigt Krav paa at blive tilfredsstillet“ udsendt en hel Bog om „Korvetten Heimdals Togt til de vestindiske Farvande i Aarene 1861 og 1862.“¹

Interessen for vor Marine og dens Fortid er stadig levende, og hertil er i de senere Aar kommet en stadig stigende Interesse for vore skønne, tabte vestindiske Øer og deres Historie og for Livet, som det levedes derude i de, som det synes, saa fjerne Tider, da Øerne var en Del af Danmark.

Her skal da nu for første Gang gengives Uddrag af en Samling Breve fra et Togt med Briggen „Ørnen“ i 1851–52, Breve, der forbinder en velgørende Friskhed med en betydelig kulturhistorisk Interesse.²

Brevene er skrevet af daværende Sekondløjtnant HANS GEORG FRIBOE GARDE til Hjemmet i Rønne, hvor Faderen var Byfoged.

Løjtnant Garde var født 1825, og det var hans første Tur til Vestindien; senere var han derude 3 Gange til, nemlig med Briggen St. Thomas i 1859–60, som næstkommanderende med Korvetten „Dagmar“ i 1867–68, og som Chef for samme Korvet i 1872–73. Han, der var en retsindig, meget pligtopfyldende og højt agtet Søofficer, døde i 1885 som Kontreadmiral under et Middehavstogt med Fregatten „Fyen“ og ligger begravet paa Malta.

I Hjemmet i Rønne sad foruden Faderen JANUS ANDREAS GARDE (1792–1874) og Moderen CATHRINE, f. QUISTGAARD (1786–1851), 2 ugifte Søstre, KATHINKA (f. 1815) og THORA (f. 1818). Til Venne- og Omgangskredsen hørte bl. a. Amtsforvalteren, H. G. F. LERCHE, By- og Herredsskriveren JOHAN PETER GORM (hvis Datter ANNA, Løjtnant Garde havde sværmet for), Garnisonskommandanten HOFFMANN, hvis Kone THEA HOFFMANN navnlig værdsattes højt, og Lægen C. W. ZARHTMANN, Maleren CHR. ZARHTMANNS Fader, hvis Kone var Søster til Thea Hoffmann. Til disse Familier findes der i Brevene talrige Hilsener, der dog her er udeladt.

Orlogsbriggen „Ørnen“ var bygget paa Nyholm 1842. Længden var 101 Fod 4 T., Bredden 28 F. Skibet var armeret med 16 Stkr. 18-pund. Kanoner. Skibets Chef under dette Togt, der varede fra 5/5 1851 til 11/9 1852, var Kaptajn I. F. G. VAN DOCKUM (1808–68), Broder til den mere kendte daværende Marineminister, senere Admiral og Flaadeinspektør C. E. VAN DOCKUM (1804–93). Næstkommanderende var G. F. W. WRISBERG (1816–96), senere Viceadmiral. Blandt de unge Løjtnanter var der 2, som Garde særlig følte sig knyttet til, HANS LAURITZ MAGDALUS HOLM (1830–1905), senere Kommandør, og H. C. Andersen-Tegneren (THOMAS) WILHELM PEDERSEN (1820–59)³; den sidstnævnte holdt Garde særlig meget af og opkaldte sin næstældste Søn, der blev født kort efter Pedersens Død, efter ham.

¹ Se om Vestindietogterne iøvrigt J. H. Schultz og K. E. Ackermann: Den danske Marine 1814–1848, 1950, 2. del.

² En Del af Oplysningerne i Fodnoterne er hentet i Kay Larsens vestindiske Kartotek paa det kgl. Bibliotek.

³ Jfr. Niels Th. Mortensen: H. C. Andersen – Illustratoren Vilhelm Pedersen, 1949.

Vi befinder os nu i 1851. For de dansk-vestindiske Øers Vedkommende var Forholdene usikre. Slaveoprøret havde fundet Sted i 1848 efterfulgt af Generalguvernør Scholtens Proklamation af Slavefrigørelsen. Efter Scholtens Hjemrejse senere paa Aaret 1848 styredes Øerne midlertidigt af en Kommissær, indtil de fik deres Forfatning ved Kolonialloven af 26/3 1852. Stillingen som Generalguvernør var i Mellemtiden blevet afskaffet, og en ny Guvernør, Feddersen, udnævntes i Foraaret 1851. Efter Slavefrigørelsen var Vanskelighederne for Plantagedriften begyndt, og den lange Nedgangsperiode indledet efter Blomstringen i Aarhundredets første Halvdel.

Paa Stationen i Vestindien laa Briggen „Mercurius“, da Briggen „Ørnen“ blev sendt ud som dens Afløser.

Det første Brev fra Rejsen – sendt fra Portsmouth – er gaaet tabt. Det næste er skrevet den 2/6 1851 paa Madeira. Her havde Garde været i 1846 med Fregatten „Gefion“, der blev sendt ud med den tidligere nævnte Dahlerup som Chef og med Kronprinsen, den senere Fr. VII, ombord, for at man kunde have ham af Vejen, medens hans 2. Skilsmisse blev bragt i Orden.

Men vi vil nu springe lidt ind i Brevet af 2/6 1851:

„... Naa, nu ere vi jo komne til Madeira og fryder os ved Varmen, spiser Sydfrugter, drikke Madeira – Viin og dandse Polka, saa at Vandet hagler af os. Den første Aften morede vi os med at see paa de Madeira-Skønheder paa Alamedaen og med at være i Aftenperipher hos Consul SELBYES.¹ Jeg maa dog beskrive dem; Consulen er en 50-aarig Pebersvend, høi, stiv, rødhaaret og kjedsommelig, men meget forekommende. Han har 2 Søstre, begge Pebermøer, begge unge Damer imellem 55 og 60, den ene rødhaaret, den anden en antik Skønhed, men begge klædte som unge Damer med Brystbouquetter o. s. v., den røde endog med bart Haar, for desto lettere at tænde i de stakkels Mandfolkehjerter. Huset er indrettet paa sin engelsk, elegant og net. Naa, vi slog Aftenen ihjel, saa godt vi kunde med at conversere nogle halvgamle Fruentimmer, een med Brillen paa Næsen, Thora, men alle à prendre. Vi kjedede os paa engelsk og skumlede paa Dansk. Det var den Aften. Den næste Dag gjorde Capitainen og jeg Visiter hos gamle Bekjendte,² vi besøgte Familien PHELPS, hvis ene Datter Kongen engang forærede en Dolk. Hun var med Fader og 3 Søstre i England for at giftes, men der var endda 4 tilbage. Dernæst besøgte vi Mrs. GORDON, som leverer den bedste

¹ Den danske Consul paa Madeira James Wilhelm Selby. Omtales udførlig af Dahlerup, der taler om „min herlige Ven Consul Selby og hans to ældre fortræffelige Søstre“.

² Ogsaa van Dockum havde været med i 1846.

Viin og i den Anledning er verdensberømt; hun er Enke, har en smuk Datter og 2 Sønner; vi bleve budne til Dandseglæder til den næste Aften (forgaars). Ltnt. HOLM og jeg kom iforgaars op paa et Par Heste og reed op til Camachus, hvorfra der er en yndig Udsigt over Byen og Rheden, og hvor Mr. TAILOR, en rig engelsk Kjøbmand, boer; vi besøgte Familien, i hvilken alle danske Sø-Officierer, som overalt paa Øen, ere velkomne. Ridetouren var smuk, vi kom ombord, klædte os paa for at spise til Middag hos Hr. Selby; jeg sad ved Siden af den røde, og for ikke at falde i Forlibelse slog jeg mig til Flasken, dog uden derefter at behøve at gaae hen for Speilet og skamme mig selv ud. Efter Middagen (Kl. 8¹/₂, man begynder at spise Kl. 7) gik vi hen at dandse hos Mrs. Gordon, jeg behøver vel ikke at gjøre Regnskab for, med hvem jeg dandsede, nok – vi morede os meget godt, endskjøndt vi maatte dandse Holsteensk Vals efter Wienervalsmusik. Herrerne vare alle noget paa et Contoir. Husets Søn og Byens Løve for Tiden, er i den engelske Armee, ligner et vredet Vidskestykke, han har mistet sin Skjønhed i Vest-indien. Damerne vare næsten alle smukke, især Husets Datter, med hvem vi vare saa heldige, Holm og jeg, at faae en Dands, ja jeg troer saagar to.

Vi gik ombord Kl. 1, og saa var vort Dagværk endt. Ltnt. Wrisberg er uhyre morsom at være sammen med overalt, men især paa saadanne Steder; han er jo for gammel¹ til at dandse, men han skumler saa fortræffeligt. Igaar havde jeg Vagt; men idag skulle Holm og jeg op i St. Clara Kloster og see paa Nonner og Blomster, dernæst skulle vi ombord i en amerikansk Corvet og gjøre Visit, saa iland til Middag hos Consulen og saa til Dandseglæder iaften igjen. I morgenaften har Sviren en Ende, for saa seile vi. De første Dage af Juli haabe vi at være i Vest-Indien, og saa skal jeg skrive til mit Hjem. PEDERSEN og endeel andre vare igaar ude at ride og havde bestemt at tage et Sted hen, som kaldes the curals,² hvor jeg var med Kronprindsen; naa – de faae Førere og Heste, accorderer om Prisen og reiser afsted; vi blive meget forundrede ved at see dem komme hjem, længe før man skulde troe, og da de skal fortælle, kommer det ud, at Førerne har bragt dem et Sted hen, som laae meget nærmere, men som de har bildt dem ind var the curals. See, saaledes bliver man narret. Pedersen har det nu godt, han skrantede lidt i Begyndelsen. De ere alle prægtige Folk i vor Messe; men ham holder jeg

¹ 35 Aar!

² En dyb Kedeldal, Curral das Freiras.

dog meest af; men han er ogsaa en Kjærnekarl. Chefen er en *meget skikkelig* Mand efter Anna Gorms Ordbog. . . .“

Det næste Brev er paabegyndt midt i Atlanterhavet:

„Ørnen den 8. Juni 1851
paa 24. N. Br. og 26. W. Lgde fra Gr.

Kunne I, kjære Søstre, efter den Overskrift udfinde, hvor hans Majestæts Brig befinder sig? Seer I, det er midt i den vilde Sø, 120 Miil fra de canariske Øer, hvor der groer Canarifugle paa Træerne; det er 1ste Pindsedag idag, Folkene have faaet Punsch, og derfor ere de glade og synge høit om de danske Bøge, men Bølgerne her i spanske Søen de synge ogsaa, og saa synge de i Munden paa hinanden; men det lyder dog godt, Solen er lige ved at gaae ned, endskjøndt Kl. ikkun er halv syv, Maanen skal snart til at skinne – kort, Naturen er yndig. Siden Madeira, som vi forlode i Tirsdags Aftes, have vi ikke seet noget levende Væsen, hverken i Form af Fugl eller Fisk; men idag have vi faaet Øie paa en Brig, som seiler samme Vei som vi, og det er nu Gjenstanden for vore Betragtninger i dag. Det er en besynderlig Tanke at vide sig saa langt fra alle andre Mennesker i saadan en Smule Skude, som er overladt til Vind og Vove, og som dog befinder sig særdeles vel. Hvad Varmen angaar da generer den mig ikke, skjøndt vi stadig have 21° Varme; men hvide Buxer graserer i høi Grad.

Samme Brig den 25. Juni tilankers ved
Christiansted paa St. Croix.

Og saa kom vi til Vest-indien Veiret var taaget, og det er en Sjældenhed her. Uden at kjende noget synderligt seilede vi ind paa Lykke og Fromme, og det var nu nok saa rask, saa længe det var Dag, men saa kom Natten, og I kunne troe en uhyggelig Nat; Taagen havde forhindret os i at see Land, og dog vidste vi, at vi seilede med farlige Klipper omkring os, Natten var mørk og Blæsten var stærk; men godt gik det, og den 23. Juni ankrede vi her. Og her er godt at være; man behøver ikke at tage Transpirationspulver, for man bestiller Intet uden at transpirere og drikke Svaledrikke (det vil sige Vest-Indianerne). Vi andre ere endnu ikke ret vante til Driverlivet, og ombord i den Brig, som vi skulle afløse paa Stationen, forbause de dem over vor Activitet; men de siger: „Det gaaer nok over“. Endnu generer Varmen mig slet ikke; jeg har anlagt Moders Flonels Troier og befinder mig saare vel ved det. Etatsraad FEDDERSEN er

igaa kommet hertil for at være Generalgouverneur,¹ og nu skulle vi vel til at svire lidt i den Anledning. Negerne har sviret samme Dag vi kom i den Anledning. Paa alle mulige Kneiper hørtes Negermusik og Dands, og da vi om Aftenen skulle ombord, saae vi os pludselig omringede af en Masse stinkende, drukne, syngende og dandsende Negerfruentimmer, som begyndte at gjøre eet Støi aldeles uvant for et Par europæiske Øren; tilsidst skreg de Hurra og forsvandt. Jeg vil ikke fortælle Eder videre om Vest-Indien end at Folk ere overordentlig gjæstfrie og venlige imod os, og at alt lover et behageligt Ophold. Men Madeira bliver dog altid det bedste Sted paa Jorden. Den sidste Aften fornærmede jeg Consul Selby uhyre ved at bede ham fra de unge Damer om Tilladelse at dandse i hans Dagligstue, og han svarede meget tørt, at han var bange, vi skulde falde igjennem Gulvet, til megen Moro, men stor Forargelse for de unge Piger, som dog ikke synes de vare *saa* tunge.

den 1ste Juli paa St. Thomas.

Efter at have ligget 5 à 6 Dage i Christiansted, seilede vi til St. Thomas, hvor vi kom igaa. Vi fortsatte strax hvad vi havde begyndt igaa at spise og drikke; men det er ogsaa nogle Fandens Mennesker til at holde Gilder; idag er det første Dag i mange Dage at vi have spiist ombord. Igaar vare vi tilligemed Øens Honoratiores og nogle Off. fra en østerrigst Fregat til Middag hos Commandeur ROHDE;² idag har jeg været ombord i en amerikansk Brig for at stryge hans Reisning ned, da han var i det ubehagelige Omstændighed, at der var kommet Ild i hans Ladning (Kalk), og imorgen skulde jeg gjøre Visiter og dandse imorgenaften. See I, saaledes tilbringe vi Tiden. Forleden Dag var jeg ude paa en Plantage paa St. Croix og havde seet deres Tilberedelse af Sukker og skulde netop beundre Udsigten uden for Sukkerhuset, da Hans Georg o. s. v. paa engang befandt sig trillet ned i et Vandreservoir, som ikke var af de reneste, og da jeg just havde Munden aabnet for at beundre Udsigten, fik jeg en ækel Snaps. Forvalteren paa Plantagen var elskværdig nok til at laane mig sin Dragt, og saaledes saa jeg mig pludselig forvandlet

¹ Jfr. de indledende Bemærkninger. Hans Ditmar Frederik Feddersen (1805–63) var Guvernør fra 1851 til 1855. Han var kendt som en dygtig og kundskabsrig Embedsmand; desuden Politiker (Biogr. Leks.).

² Levin Jürgen Rohde, Kommandørkaptajn, Havnekaptajn paa St. Thomas (1786–1857).

til Planter. Forleden Dag saae jeg et Negerbal, og I kunne troe det var grinagtigt i høi Grad; tænk Eder en Mængde Abekatte i fine Klæder dandsende paa Bagbenene, og I har et tro Billede.

Frederiksted paa St. Croix, den 6. Juli.

See I, nu ere vi her paa et andet Sted igjen, Mercurius har nu været rundt og sagt Farvel og vi for at sige Goddag, og om faae Dage skilles vi; han for at bringe Danmark vore Hilsener og vi for at ligge her og seile fra den ene Øe til den anden. Hør, I ere nogle slemme Mennesker“

(og saa følger bebrejdelser over, at han ikke har faaet brev endnu. Længslen efter Hjemmet og Bekymringer for, om nu alt staar vel til derhjemme, hører jo med til Billedet, og i disse Breve kommer Savnet af Efterretninger til Orde flere Gange).

„. Igaarftes gjorde jeg Bekjendtskab med St. Thomas' skjønneste Damer paa et Bal hos Justitsraad STENERSEN;¹ vi morede os godt, blev præsenteret for en Masse Mennesker, af hvilke vi ikke kunne erindre de halve, passiarede og dandsede med Damerne, drak og vrøvlede med nogle franske Søofficierer, men blev uhyre uglesete af Skuffeskyderne (Kræmmersvendene), hvoraf her er en Masse af alle Nationer, og som ikke kunne taale at see Orlogsbriggen komme ind i Havnen; thi saa kunne de ikke beholde Damerne for dem selv. Kl. 2 kom vi ombord i et brillant Humeur, og Kl. 6 seilede vi hertil. Hvad Damerne angaae, da ere de smukke, morsomme (paa et Bal); men disse ere allerede gifte; de fleste ugifte ere temmelig uheldige. Snakke om hinanden gjøre de før et godt Ord, og det er just det, der er morsomt i Begyndelsen; nogen ordentlig Conversation troer jeg ellers ikke, de føre. Vi have faaet en lille Kosak ombord, den ligner i det mindste frappant Bassen derhjemme. Det er endnu kun en Hvalp; men jeg haaber vi faae Fornøjelse af den; den hedder forresten Dash og er uidentivl fornærmet paa mig iaften, fordi jeg gav den en Lussing, da den var uartig midt paa Hans Majestæts Skandse

den 8. Juli (i Christiansted).

See I, nu synger Brevet paa sit sidste Vers. Imorgen gaar Mercurius hjem og derfor slutter jeg idag. Imorgen gaar vi herfra for at være den Presenteerbakke, paa hvilken den nye Gouverneur, Hr.

¹ Adolph Casper Albert Stenersen (1804–74), Overformynder paa St. Thomas.

FEDDERSEN, skal presenteres paa St. Jan og St. Thomas. Foruden ham skulle vi have den pukkelryggede Frøken WULFF¹ og Ltnt. CARSTENSEN (salig Tivoli)² med som Passagerer. Vi ere forresten endeel for-
dundrede af Middagsgilder, Dandseglæder o. s. v. og nu skal det først
ret til at begynde, nu da Gouverneuren skal presenteres. Før Slut-
ningen af August faae I da ikke dette Brev, men nu skriver jeg ikke
før i næste Maaned enten med Skibsleilighed eller Paketten. Lad mig
nu see, at I leve vel og skrive lidt flittigt til mig, og husk paa, hvad
du lovede, Thora, at begynde og fortsætte i længere Tid, saa at Brevet
bliver dygtigt langt. Hils de kjære Forældre mange Gange og tænk
sometider paa Eders hengivne Broder

Georg.“

„Ørnen den 2. August 1851,
St. Thomas Rhed.

God Aften!! See saa, nu have vi spiiet godt til Middag med nogle
franske Søofficerer, og jeg er som en Følge deraf i et prægtigt Hu-
meur – ja, de Franskmand, det er nogle elskværdige Folk; imorgen
skulle vi spise Frokost hos dem; – ja, at være her er en ganske anden
Ting end at ligge paa Blokade³; man spiser, drikker, dandser og leer,
kort, nyder Livet, og saaledes gaaer een Dag efter den anden, uden
at man selv veed, hvor Tiden bliver af; Mange af vore Folk
ere som Syge iland; i det Hele er Sygeligheden større end sædvanlig
i denne Tid paa Grund af den megen Regn; for at ikke fleer skulle
blive syge, har Capitainen bestemt sig til at forlade Vest-Indien for
det første, og Briggen vil som en Følge deraf iovermorgen gaae til
Syd-Amerika, besøge Trinidad, la Guaira, Puerto Cabello og Curacao,
en Tour paa 6 Uger; som en Følge heraf kunne I ikke vente Breve
fra mig før om 2 Maaneder (i Begyndelsen af October vil jeg skrive)
. Gjæstfriheden herude er stor, man trækker Uniformen paa,
og den baner Veien overalt. Jeg vil kun fortælle eet Træk. Forleden
Dag skulde vi dandse paa en Plantage ude paa Landet, vi leier en

¹ H. C. Andersens Veninde, den vidtberejste Henriette Wulff (1804–58), Datter af Kontreadmiral Peter Frederik Wulff. Hun omkom ved en Skibsbrand paa Atlanterhavet, jfr. H. C. Andersens Mindedigt „I det brændende Skib, paa det rullende Hav“.

² Tivolis og Casinos Grundlægger Georg Carstensen (1812–57). Efter forskellige Skuffelser tog han i 1848 til St. Thomas, hvor han blev Løjtnant og senere Kaptajn i den vestindiske Hærstyrke. Vendte 1855 tilbage til Danmark.

³ I 1848 laa Garde med Fregatten „Gefion“ paa Blokade i Nordsoen.

Vogn og vare muntre, da vi havde været til Middagsgilde; vi vare selv Kudske, paa Veien møder vi en Mand i et smukt Kjøretøi; paa godt Dansk holde vi paa vor høire Side af Veien, han paa Engelsk paa sin venstre Side, som en Følge deraf kjøre vi paa ham og brække Stang og sprænge Skagler paa vor Vogn. Hvad skulle vi gjøre? bal-klædte, midt paa Landeveien, Regnveir. „Mine Herrer“, siger Manden, som vi havde kjørt paa, „de ere Sømænd, og De lægge tilsøes altid Roret Bagbord for at gaae fri af Seilere (det er en Sømandsregel), følgelig er Feilen min, der lagde Roret Styrbord, sæt Dem op i min Vogn, og jeg vil kjøre Dem til Deres Bestemmelse.“ Efter nogen Deliberation modtog vi Tilbudet. Manden, som skulde et ganske andet Sted hen, opgav sin Reise, kjørte os paa Bal og derfra sig selv hjem, og om Aftenen, da vi skulde hjem, holdt hans Vogn for Døren til vor Afbenyttelse igjen. Dog lad os tale om andet end Vest-Indien, som jeg gjerne vilde forlade for at gjøre et Kik i Hjemmet – ja, hvad er ikke Hjemmet, naar man er saa langt borte, for os uhyre meget; men man finder Sympatier i den Retning i Land, alle regne de Danmark for deres Hjem, om de end ikke nogensinde have været der, og en Skaal, som aldrig udelades ved nogen Leilighed, er de fraværende Venners, og hvem tror I saa, jeg tænker paa? . . . ja, hvorledes alt er hjemme, kan jeg jo ingen Ahnelse have om; dog seer jeg Eder ofte i Tankerne hver med sin Syssel og stadig Moder med det gamle Fingerbøl i Spisestuens sydlige Vindue og med et eller andet Stykke Linned paa Skjødets, Thora med Kosak paa Armen og Brillen paa Næsen, og Thinka filosofierende over Verdens Skrøbeligheder og endelig Fader betragende Eder alle med Cigaren i Munden til Caffén. Jeg maa nu slutte, da Folk kommer ombord og begynder at passiare“

Herefter følger et langt Brev fra den bebudede Tur til Sydamerika:

„Ørnen den 17. August 1851 (paa Trinidad).“

I Elskede i Hjemmet. Aftenen er saa smuk og hele Naturen saa yndig, at det har bragt mig til at tænke paa Hjemmet – Tanken flyver afsted, og hvor skulde den vel befinde sig bedre end i det kjære Hjem; da jeg nu først kom til at tænke derpaa, besluttede sig at snakke lidt med Eder – kort, at begynde et langt Brev og at fortsætte dette, naar Leilighed gives, paa de Steder, hvor vi komme hen. Lad mig først forsøge saa poetisk som muligt at beskrive, hvor vi ere. Have I et Kaart over Vestindien? See efter bag Pulten inde paa

Kontoret, Fader – Naa, her er det. Nede paa Hjørnet af det caraibiske Hav og Atlanterhavet tæt ved Kysten af Sydamerika ligger Hendes engelske Majestæts, Fru Victorias Ø, Trinidad, adskilt fra amerikanske Kysten ved en Sø, et Stræde eller Bugt hvad man vil kalde det; denne Bugt hedder Paria Bugten, og der ere vi for Øjeblikket krøbne ind oppe ved en By paa Trinidad som hedder Porto D’Españã, paa Dansk den spanske Havn. Det var nu Beliggenheden geographisk. Nu kommer Poesien. Vi ere omgivne af skyhøie Fjelde, og det er ikke urimeligt, da Skyerne ofte komme meget lavt. Maanen er nylig staaet op og beskinner nok saa venligt vor lille Verden af en Brig, Klokkerne ringe til Ave inde i Byen i de catholske Kirker, og Vind er der netop nok af for at tilveiebringe en behagelig Kjølning, i det Fjerne lyner det, og Tordenen ruller op og ned af Gaderne – naa, nu troer jeg, at jeg slaaer ind i den bekjendte Vrøvleroman¹ – jeg tier derfor bomstille med det og bryder overtvært med at sige Eder, at her er saare smukt iaften, meget smukkere ombord end i land, da det er Søndag og saa er der altid død stille i en engelsk By. Vi ere først komne idag, jeg har endnu ikke været iland og kan altsaa intet sige om de Indfødte, undtagen om en sort Skjønhed, der udmærkede sig ved nedtraadte Brünelsstøvler, og som bemægtigede sig Alt hvad her var ombord af smudsigt Tøi. Vor Reise hertil fra St. Croix har været 9 Dage, temmelig længe; men vi have haft Storm, Stille og Strøm at kæmpe imod; af Mærkværdigheder findes Ingen her paa Øen, undtagen en Begsøe, i hvilken jeg har isinde at dyppe mine Vidskelædersgaloscher, der have faaet en svær Læk, og Beeg maa vel saa være dem heldige; jo, saa er her et Nonnekloster; men da de ikke fabrikere Blomster, kan jeg neppe være saa heldig at aflægge dem en Visit. I kunne troe, at det glædede vore Ører at høre Danske Tunger her paa Øen. De to eneste Danske, som findes, en Apotheker og en Musiklærer, kom strax ombord og vare naturligviis lige saa glade som vi, og maaske lidt til, da vi jo kunne fortælle dem en Deel om Hjemmet;

den 26. Samme Sted.

Vi ere ikke komne en Smule videre end sidst jeg skrev, endskjondt vor Bestemmelse var kun at blive her 3 à 4 Dage; men, seer I, vor Skipper har været syg, vi synes lidt, han selv synes meget; for at faa hans Skade repareret har han boet iland hos ovenomtalte Apotheker,

¹ Af C. N. Rosenkilde.

der, i Forbigaaende være det sagt, er et stort Vrøvl; nu er Manden jo rask igjen, og vi have de glædeligste Udsigter til i de første 14 Dage kun at høre om hans indbildte Sygdoms Gang; idag har han fortalt til os allesammen, at han har spiiist 7 Æg. Imorgen seiler vi til La Guayra. Capitainen har altsaa ikke faaet sig seet synderlig om; men vil ikke de Syge, da ville de Sunde, og derfor have vi muntret os dygtigt i de 9 Dage, vi have været her. Vi have været til Middagsgilde hos Gouverneuren, i Officiersmessen af et engelsk Regiment her paa Øen, havt Damer ombord – kort, brugt Tiden. Igaar aftes forbausede vi de Indfødte ved at give en af de Damer, som havde været herombord, en Seneradesoidisant; og Enden paa Legen blev da, at endeel Politibetjente – ja, det Politi er nu altid unge muntre Mennesker i Veien – maatte tørne ud af deres varme Seng for at underrette os om, at Sang var forbudt paa Gaden om Søndag Aften. Indignerede vendte vi ham Ryggen og gik hen til vor Ven, den tydske Consul, som ventede med det skjønneste Regiment Flasker, man kunde tænke sig. Der var den ranke Rhinskviinsflaske som høire Fløimand, Champagnen med det ærværdige hvide Hoved, den tykmavede Madeira og mange andre, og til syvende sidst venstre Fløimand, med en hvid Klat paa Maven, min Ven PETER HEERINGS Kirsebærbrændeviin, som vi ret kjælede for. Vi drak, sang tydske og danske Viser, drak paa das grosse deutsche Vaterland, sang Rundsang, saa længe til Regimentet var ganz ruinirt og vi selv berusede, ikke af Viin, hvor kunne I troe det? nei af Seiren; saa gik vi ombord. Til min Glæde behøvede jeg ikke gaae hen for Speilet og sige Fy; nei, jeg gjorde Hundevagt; men var overordentlig glad. Vinen er forresten slaet ud igjennem Doctorens store Taa, saa han maa have Grødomslag paa den. Iaften vare vi inviterede til Damen, vi gav Serenaden; men da vi desværre vare indbudne til et andet Sted, maatte vi til vor store Sorg sige nei. Jeg har nu Vagt, og er melancholsk over, at vi formodentlig aldrig meer see den Skjønne, men glæder mig til at see de andre komme ombord med en Streg eller to; thi det er nok egentlig et Sold, de ere til. See nu have I faaet nok om Trinidad. Vi skulle nu til at hilse paa de smukke Damer i Republiken Venezuela. Det lange Ophold her foraarsager, at vi nok komme til at opholde os meget kort Tid der, da Capitainen har hollandske Venner i Curacao og den 20. September skulle vi være tilbage paa St. Croix: saa lyder Gouverneurens strenge Bud. Herombord have vi det ganske godt, Folkene ere raske og Officiererne ditto, naar man undtager Doctorens bemeldte store Taa og Forvalterens Mave, som er syg af Peter Heering; en stor Sorg have vi idag oplevet – Vor sidste Suppeterin endte

sin jordiske Løbebane ved en brat Død; den døde i sit Kald; thi den var fuld af Suppe. Fred være med dens Skaar. Paa Nedreisen hertil morede vi os en heel Dag med at fange Haier, vi fik een, og den var ikke glad ved at blive sprættet op i Maven. Det var forresten et graadigt Afskum; thi den havde eengang bidt paa Krogen, men var kommet af igjen, men det generede den ikke videre end at den beed sig nok engang fast i Krogen for ikke at komme af igjen. God rolig Nat, vi snakkes igjen ved, om ikke før saa paa Curacao.

Curacao den 7. Sept.

See saa, nu ere vi paa sidste Station af vor Reise og gaee herfra paa Onsdag directe tilbage til vore egne Øer. 2 Dage efter vi forlode Trinidad, saaes Briggen tilankers paa la Guayra Rhed, som I vide er Havnen til Carracas, der ligger 3 Mile længere inde i Landet og er Hovedstaden i Republikken Venezuela. Denne Republik er en rask Republik, kunne I troe, Præsidenten er Communist, Socialist o. s. v., og et Foster af hans Galskab er en Lov, der fritager alle Debitorer i de første 6 Aar at betale deres Creditorer (hele hans Ministerium er meget forgjældet). Der er nu i St. Thomas endeel Danske Huse, som have Fordringer paa Folk i Venezuela, og de ville jo have deres Penge. For om muligt at virke i den Retning, bleve vi sendte derhen, og Capitainen maatte jo op til Carracas og være Diplomat. Pedersen reiste med som hans Adjutant; men da der var Plads paa Vognen til 3, blev jeg den heldige Kantøffel at trække Knobene paa Lommetørklædet. Endskjøndt kun 3 Miil i lige Linie er Veien dog idetmindste dobbelt lang og uhyre møisommelig igjennem Bjergene og dertil meget kostbar. Naa, vi satte af en skjøn Morgen ifølge med en anden Vogn, i hvilken en spansk Familie (et af sammes Medlemmer, en Señora, var stærkt søsyg og ofrede i eet væk til Bjergenes Guddom). Veien var deilig. De deiligste Udsigter til Havet fandtes, og de Bjerge, som vi fra Briggen havde fundet høie, laae nu dybt under os. Cactusser af Størrelse som Piletræer. Mais, Kaffe, Bananer, kort, alle et sydligt Climas Producter voxede her vildt, ikke at glemme Cacacoen – ja, I kunne troe, vi have levet paa Chocolate, 3 Gange om Dagen i Almindelighed. Naa, vi kom til Carracas henimod Middag, indlogerede os paa en Posada eller Hotel, klædte os paa, fik fat i den danske Consul¹ og traskede med ham op til Hove. Omkvædet paa vor Vise var omtrent „Vil De betale eller vil De ikke hvad?“²

¹ W. Ackers, dansk Generalkonsul for Venezuela.

² „Recensenten og Dyret“.

Men hans Excellence Udenrigsministeren var meget diplomatisk og yttrede, at dersom vi ville bruge Magt, saa skulle de ikke blive Svar skyldig; men det var jo kun en Floskel, jeg tænker, vi slaar vore Fordringer sammen med vor lange Broder i den anden Gade, jeg mener Frankrig, der ogsaa har Penge tilgode. Da vi nu havde skjændtes lidt med Ministeren, blev vi lukkede ind til Præsidenten, der, en passant, før han blev Præsident, har været Hestehandler, og han svarer ganske til sit tidligere Haandværk. Da vi kom ind i Audientsværelset og havde gjort de skyldige Buk for Præsidenten, krøb Fyren, en lille tyk Mand, op paa en meget høi Stol under BOLIVARS¹ Portrait. Hans korte Skanker kunde ikke naa Gulvet, og dog gjorde han fortvivlede Forsøg paa at naae det. Hænderne foldede han og lod Tommelfingrene løbe rundt, krum Ryg havde han, i det Hele lignede han fra vore lave Sæder saa grandgiveligt en Abekat at det næsten var umuligt [ikke] at lee. Naa – Audientsen varede kun kort – Vor tykke Ven forsikkrede, at Kongen af Danmark var hans gode Ven o. s. v., og saa bukkede vi jo et Par Gange, og saa var den Historie forbi. Den næste Dag var Søndag, og vi gik i Messe. Alle de katholske Skjønheder fandtes her. Damerne ere alle knælende midt i Kirken paa dertil indrettede Bedeskamler. En Mantille er deres Hovedbeklædning; men denne maae være af gjennemsigtigt Tøi, for at de kunne ses og selv tillige have en viid Udsigt. Det er nogle store Coketter. Vi maatte jo ogsaa paa Knæ alle tre, og Gud veed, hvad de andre tænkte; men jeg bad ikke Pater noster, men tænkte paa den afskyelig haarde Gravsteen, som jeg var kommet til at ligge paa; tilsidst maatte Kaskjetten bruges. Resten af de 3 Dage vi vare i Carracas, brugte vi til Udflugter, Besøg hos vore Landsmænd, af hvilke en Apotheker, som hedder STYRUP,² en Uhrmager ... med en Typus paa en kjøbenhavnsk Rappenskrallekjærling, som skulde være fiin, men var uhyre simpel „Værsgo, Hr. Captain, et Glas Puns og en Kave, det er saa godt om Aftningen“. Den elskværdigste Mand vi traf paa, var en polsk Jøde, der var efterhaanden blevet den rigeste Mand i Byen, saa havde han giftet sig med en fattig, men smuk Kone og fører nu et elegant Huus; en smuk Svigerinde, som, skjøndt Spanierinde og altsaa ikke huslig, laver en ypperlig Kop The, gjør hans Huus end smukkere. Hotellet, i hvilket vi boede, var dygtig skident, desuden vare Byens

¹ Sydamerikas Frihedshelt i Kampen mod Spanierne (1783–1830).

² Wilh. Lauritz Theodor Stürup. Apoteker i Carracas, senere dansk Generalkonsul der; omtales udførligt i Holms foran nævnte Bog om Korvetten Heimdals Togt 1861–62.

Mærkværdigheder snart seete og derfor kørte vi hjem efter 3 Dages Ophold. Sengen smagte godt den Nat i Briggen, og næste Morgen seilede vi til Puerto Cabello, hvor vi traf meer dansk Apotheker,¹ som kjendte Onkel Sørens² meget godt og tidt havde dandset med ANNA NIELSEN.³ Der blev vi kun 2 Dage, og igaar kom vi til Byen St. Anne paa den hollandske Ø Curacao. Det er en By med en Masse skidne Huse, ditto Gader og ditto Indvaanere; man kan forresten nok more sig her et Par Dage

Ørnen er nu paa St. Croix den 29. Sept.

. Paa Curacao var en saadan Handelsaand faret i Skibet, at jeg var ved at blive tosset; Skibet vrimlede af Sælgere og Kjøbere, og blandt de sidste udmærkede sig vor høje Chef, der apropos er een af de største Schäfer, jeg har seet; jeg var saa gal i mit Hoved over al den Uorden, at jeg ikke købte en Stump. Og man kunde blive gal i sit Hoved, Abekatte, Papegøier, Tropialfugle og Mennesker blandede deres Stemmer med hinanden. Naa, det fik ogsaa en Ende og en Skjøn morgen seilede vi fra vore Venner Hollænderne, og det begav sig, at vi 8 Dage efter var paa St. Croix“

„. Messekammeraterne ere prægtige Fyre. Vor meste Fornøjelse er naturligvis iland, og hver anden Aften, naar Holm og jeg have Frivagt, ere vi regelmæssigt hos en eller anden Familie; her er mange nette Folk her og der paa St. Croix, en stor Masse unge, smukke Creolerinder, der alle skumle over hverandre; vi komme her fra Briggen næsten overalt; men det er ogsaa nødvendigt for at more sig. Igaar var jeg til en Begravelse; den foregaar saa uhyggeligt herude, saa man næsten kan væmmes; det var Fru SIMMELKJÆR,⁴ som døde iforgaars – 24 Timer efter laae hun i Graven, og i al den Tid har den stakkels Mand ikke havt Ro skabt for Condolationsvisitter. Onkel Georg gik da af, det kunde man da vente,⁵ hvorledes

¹ Peter Adam Julius Stürup, Broder til ovennævnte Apoteker og senere dansk Vicekonsul i Porto Cabello.

² En Fætter til Faderen, SØREN GEORG GARDE, Præst i Horslunde og Nordlunde paa Lolland.

³ Formentlig Skuespillerinden Anna Nielsen, f. Brenøe (1803–56), Johanne Louise Heibergs Rivalinde.

⁴ LOUISE CHRISTIANE SIMMELKJÆR, f. WALLICH, (1817–1851) gift med Hospitalsforstander i Christiansted Johan Carl Wilh. Simmelkjær.

⁵ Farbroderen, Kommandør H. G. GARDE (1790–1872) var i 1849 Chef for Eskadren i Østersøens vestlige Del. I Anledning af Affæren i Eckernförde Fjord d. 5/4 1849, hvor Linjeskibet Chr. VIII sprang i Luften, blev han idømt 6 Ugers

har de det? Skriv mig snart til om dem. En af Dageene skal jeg slutte. Bornholmerne maa vel nu være meget gode Venner med Kongen; vil I derfor ikke gratulere ham til hans Geburtsdag fra mig.“

Det sidste hentyder til en for Bornholm meget stor Begivenhed, Kongebesøget i August 1851, som H. St. Holbeck har givet en indgaaende Skildring af i Bornholmske Samlinger II, 1907. Besøget blev bestemt til Foraaret 1851, men blev udsat flere Gange. I Brevet af 2/8 51 skriver Garde: „Hans Majestæt kom da ikke til Burgunderholm – stakkels Folk, som havde gjort dem Uleilighed for Intet“; men i Dageene 7.–16. August fandt Besøget Sted, og Begivenhederne rygtedes ud til Vestindien. Som en Demonstration mod Grevinde Danner, der var med, havde Embedsstandens Damer gennemgaaende holdt sig inde ved Ankomsten; men for at raade Bod paa den ret kølige Modtagelse blev det saa bestemt, at en Deputation af Damer skulde søge Foretræde hos Grevinden.

I Brevet af 29/9 skriver Garde:

„jeg har seet, at Fader har takket hans Majestæt for en Spadserevei¹ og holdt en Tale ved Afskeden fra Rønne. Det har nok været en lustig Tid. Mama maatte dog ikke til Hove; men det tilgiver jeg aldrig de Rønne-Damer, at de har fundet Grevinden, det gamle, grimme Uhyre, sød; det viser en meget slet Smag WEGENER² er jo . . . blevet Kammerherre; ville I ikke være saa artige at gratulere alle dem, der ere blevet noget, item Ridder LERCHE³ og den kjække Jæger RASMUSSEN, der var saa elskværdig at stoppe Hans Majestæts næsten løbske Hest.“

Garde maa vel her have taget fejl af Navnet. Om den Begivenhed, der formodentlig sigtes til, skriver Holbeck i Bornholmske Samlinger:

„Ved Indkørslen til Allinge blev Hestene for Kongens Vogn sky, og Situationen var et Øjeblik ret uhyggelig. Det lykkedes dog Vognmand Rottensten, der kørte Kongens Vogn, i Forbindelse med 2 haandfaste Mænd, der uden at agte Faren greb til i rette Øjeblik, at hindre et Ulykkestilfælde. Rottensten og den ene af de 2 Mænd, Havnefoged Hansen, blev i den Anledning belønnet med Sølvkorset.“

Fæstningsarrest. Den 3/8 51 fik han sin Afsked i Naade og med Pension. Historiens Dom har frikendt ham for Skyld i den ulykkelige Affære, jfr. Thorkel Bjerre: Eckernförde, Kbh. 1940.

¹ Gennem Skoven Nord for Rønne, kaldet Kongestien.

² Amtmanden J. H. WEGENER.

³ Den tidligere nævnte Amtsforvalter H. G. F. LERCHE. Der faldt en Del Ordner og Titler af i Anledning af Kongebesøget; saaledes blev Gardes Fader Justitsraad.

Endnu i et Brev af 30/11 51 gaar der Dønninger af Kongebesøget: „Er det sandt, at Grevinde Danner har naaet den høie Rang af Hertuginde af Bornholm? Det er et almindeligt Rygte herude; jeg venter i det mindste at blive Kammerherre, naar jeg kommer hjem, dersom det er sandt.“

Men tilbage til Vestindien.

„Ørnen den 29. October 1851 (St. Croix)

Kjære Fader, Moder og Søstre! Pyh, hvor det er varmt, jeg sidder her med en Skjorte paa Kroppen, at Par hvide Buxer, og det er alt; men Vandet hagler over hele Hans Georg Fribo Garde, og Vandet hagler ned fra den trykkende Luft – noget meget sjældent herude, hvor man i Almindelighed har de deiligste stjerneklare Nætter og Aftener, og naar Maanen er oppe, er det da ret romantisk og poetisk. Af den Mening ere ogsaa de vestindiske unge Damer, der allerede i længere Tid have spidset deres Næser paa et Roparti her i Havnen, naa – paa Søndag, hvis Veiret bliver godt, skulle vi da see at faae et i Stand, men det er reent forkeert her; thi her er som i Rønne 2 Partier: De hvide Creolerinder (la noblesse) og dem, der have en om end nok saa lille Draabe Negerblod i deres Aarer (det hjælper ikke om de end have været hjemme i Kjøbenhavn og gjort Lykke der). Da vi nu komme overalt, maa vi gjøre det af i 2 Gange; men denne Gang skal det nu være de sidste, da vi paa Fredag skulle til Bal hos en af disse Familier. Der skal være Tableau, og de ville, Gud hjælpe mig, have mig til at være den tappre Landsoldat, der tager Afskeed med sin Pige; hun skulde staae og græde i Armene paa mig – tænk jer. I min Egenskab som Skumler kunde jeg jo ikke godt give den Forestilling, men fik Lieutenant BRAEM¹ til at være Soldat. Imorgen aften skal jeg hen at see paa Prøven; men dandse det skal jeg – ja med det sidste gaaer det haardt paa herude; min Kjole er somme-tider saadan, at jeg kan vride den, men jo mere man transpirerer, jo sundere er det. Orkantiden er nu forbi og vi skulle nok nu snart til at begynde vore Opmaalinger under Portorico, hvor man dandser spansk Contradands til man styrter. Folk ere i det hele taget dandsegale herovre – forresten ligner Hr. Sørensen her accurat Hr. Sørensen hjemme. Forleden vare vi komne i St. Thomas Avis, der forundrede sig meget over, at vi laae mere her end der; men saa kom vi ogsaa derover for at – proviantere.

¹ PETER HOLGER BRAEM (1829–97), senere Kommandør.

Den 31te.

Noget langt Brev bliver dette ikke; thi imorgen Kl. 2 skal dette bort, idag har jeg havt meget at bestille herombord med Kaarttegning, Excercits o. s. v. og iaften skal jeg iland; men Hovedsagen, at jeg er rask, melder jeg hermed. August er jo bleven Premier-Lieutenant,¹ hils og gratuleer ham; det er et mageløst stærkt Avancement i Marinen. Vores Chef venter med det første at blive virkelig Capitain;² han er den ældste. Det er rart, at Du, kjære Fader, har været i Kbhvn.; det er godt for Din Helbred, at Du stundom løsriver [Dig] fra de kjedsommelige Forretninger. Hør Moder! Du kan gjerne bare lade mig see et Par Ord af Din Haandskrift, bare saa meget som „Goddag, min Dreng“. – Det forekommer mig altid saa beroligende naar jeg seer, at I alle have skrevet. Søstrene ere artige Børn, for de skrive saadanne pæne lange Breve; men de skulle ogsaa faae Klap og Cocusnødder naar jeg kommer hjem. . . . Min Oppasser seer jeg nu er inde at lægge Skjorte, hvide Buxer, ditto Strømper, Frakke og Brunels-Støvler frem, det er hans Beskjæftigelse hveranden Aften Kl. 7. I kunne troe, at det vilde være rart, om jeg kunde sende Tøi hjem til Vadsk, 16 Rdlr er min maanedlige Vadskegning, og saa bryder Vadskekonerne sig aldrig om det er heelt eller itu; thi naar blot Linnedet er reent, da bryder man sig her ikke om en lille Rift i det. . . .“

„Ørnen paa St. Thomas den 30te Novbr.

Kjære Forældre og Søstre. Idag holder jeg Geburtsdag, og da jeg veed, at Eders Tanker have beskjæftiget sig lidt med min Ringhed idag, synes jeg, at det var ganske passende for mig, om jeg begyndte mit nye Aar med at skrive til Eder Kjære derhjemme; desuden nærmer den kjære Juul sig jo, og muligviis mine Ønsker for Eders Held kunne komme før den eller idetmindste før Nytaar, der for os jo har en dobbelt Betydning;³ jeg ønsker Eder altsaa, at I maa tilbringe denne Fest paa bedste Maade, nemlig med indre Tilfredshed, og at vi til næste Aar maa være samlede, hvor det nu bliver, naar kun Glæden er tilstede med. Hav Tak for det gamle Aar; end-

¹ JANUS AUGUST GARDE (1823–93), søn af den tidligere nævnte H. G. Garde; Premierløjtnant 21/9 1851; senere Havnekaptajn i København og fra 1872 til 1881 Guvernør over de dansk-vestindiske Øer, hvor han bekæmpede Negeroprøret i 1878.

² J. F. G. VAN DOCKUM blev ikke Kaptajn, men fik 1/12 1852 Afsked med Kaptajns Karakter.

³ Moderen havde Fødselsdag d. 1/1.

skjøndt vi have været fjernede fra hinanden, have vi dog vist i Tankerne været hinanden nær, og lade os takke Gud for det og bede ham, at det altid maa blive saadan. En hjertelig Lykønskning og et dygtigt Kys forestiller jeg mig at give Dig, min egen kjære Moder den 1ste Januar; den Dag vilde jeg saa gjerne tilbringe hos Eder; men det lader sig nu ikke gjøre denne Gang; naar Du bliver 68,¹ skal jeg, det haaber jeg, nok give Møde. Ville I vide, hvorledes jeg har tilbragt Dagen, da see her. Imorges var jeg i Kirke og hørte en smuk Prædiken, som jeg ret kunde tage mig til Hjertet, og det gjorde jeg ogsaa, saa gjorde jeg et Par Visitter for Middag, og dernæst spiste jeg ægte Skilpaddesuppe, Lammecoteletter, Melon og drak min egen Skaal i Champagne; nu er det paa Eftermiddagen. Hvorledes Aftenen skal gaae, veed jeg ikke.

Den 2. December.

. Igaar blev hele Mandskabet delikateret. En Brig ladet med Iis kom fra Nordamerika, og den forærede os nogen mægtig store Stykker, som øieblikkelig kom i Folkenes Ranconfad. En god Dyre-ryg, skudt i Nordamerikas Urskove, Æbler og Grønsager kom med samme Skib, og det bedste, nogle prægtige Østers, og de frydede vore med slige Ting afvænte Maver igaar.“

Efter at have nævnt et Par Giftermaal, fortsætter han:

„ naar jeg kommer hjem, er der vel kun gifte Koner; jeg faaer se at finde mig en sort Skjønhed herude, for ellers bliver jeg nok Pebersvend, og her er plenty af unge giftefærdige Damer; men Søofficererne have et slemt Renomee, for her gaaer dunkle Traditioner om dem, hvorledes de have været forlovede paa hver af de danske Øer, og derfor troer de ikke rigtig de mange smukke Ting, man fortæller dem med det uskyldigste Ansigt af Verden. Land-officererne bide stærkt paa Krogen. Her kom 5 ud i 1848; af dem er 1 gift 2 Gange, 2 gift een Gang og een forlovet, og den femte courede frygtelig, og alle Mennesker troede, at han skulde forloves; men saa fik han paa eengang Ordre at gaae hjem, og det frelste ham.

Her ligger stundom fremmede Orlogsmænd her i St. Thomas. Østrigere, Tyskere, Spaniere, Franske, Engellændere og Sydamerikanere have vi truffet paa forskjellige Steder; det er overordentlig

¹ Moderen var født 1/1 1786 og vilde altsaa ikke blive 67 aar den 1/1 1852, men kun 66. Hun døde imidlertid d. 4/12 1851.

interessant at gjøre Bekendtskab, hvor flygtig det end er med en saadan Mængde fremmede Mennesker, som vi siden Mai-Maaned have truffet paa, og naar vi saa i al den Mylder af Fremmede hører det danske Sprog, da kunne I troe, at det glæder vore Øren.

Sygeligheden i Skibet har i de sidste 2 Dage heldigviis taget betydelig af, saa at vi nu næsten alle her i Messen ere raske. Doctoren holder Rosen i Foden, og det er den eneste Syge. Paa Bornholm skulle I vel have Nytaarsbal, det gjør mig ondt, at jeg ikke kan være med. Lad mig see, at I gaaer derhen og seer det unge Rønne dandse; naar jeg kommer hjem, er min Dandsetid forbi, jeg dandser af herude i Vest-Indien; men det er ogsaa med en dygtig Kehraus. Maaske kan jeg være saa heldig at være Premier-Lieutenant,¹ naar jeg kommer hjem, og saa passer det sig jo heller ikke. Gud veed, hvad man skal tage fat paa, naar man kommer hjem; Dampskibsfart har jeg ingen ret Lyst til; men det bliver vel Enden paa Legen, hvis jeg ikke kan komme til Coffardies, hvilket jeg altid har havt Lyst til; saa kommer man ogsaa hurtigere til at sætte Foden paa sit eget Dæk. Og nu, hils alle gode Venner“

„Ørnen den 6te Januar 1852 (St. Thomas Havn)

Kjære Forældre.² See nu ere vi slupne ind i et nyt Aar, og Gud maa vide, hvad det fører med sig; jeg vil haabe, at vi maa sees inden Aarets Ende lykkelige og tilfredse, ikke sandt, det ønske I ogsaa? og det gaaer nok i Opfyldelse. Juul og Nytaar tilbringes herude blandt de europæiske Familier og Creolerne, der jo have de europæiske Sæder, som hjemme. Den sorte Befolkning derimod bruger Tiden fra Juleaften til 3. Nytaarsdag udelukkende til at dandse i. Her existerer en Dands, som kaldes „Gombay“, der kun dandses af Negrene; den kan dandses overalt, i den frie Luft, i en ussel Stue oplyst af en enkelt Tællepraas og paa ordentlige Dandseboder. Musiken bestaaer i en uhyre stor Tromme, der bliver bearbejdet ikke med Trommestikker, men med de flade Hænder; skal det være fiint, accompagneres denne af et Par Bordklokker; een af Selskabet (altid et Fruentimmer) synger for, og de dandsende og Tilskuerne Alle svare i Chor. Ofte er Forsangersken Improvisatrice, og naar man kommer og stikker Hovedet ind for at see paa de Løier, er det ikke sjældent, at man bliver besjunget. Det var Musiken. Dandsen kan ikke let beskrives, det er

¹ G. blev først Premierløjtnant 28/1 1855.

² Han har endnu ikke faaet Efterretning om Moderens Død.

ingen Waltz, ingen Francaise eller „lang engelsk“. De bliver næsten staaende paa eet Sted og figurere, Dandsen ligger meest i en taktmæssig Bevægelse i alle Ledderne, som gjøre, at disse sorte Væsener, der dandse med megen Alvor, blive uhyre grinagtige; som sagt, de begynde Juleaften og holde ved hver Aften til den næste Morgen; undertiden afbrydes Dandsen ved at de finde paa at gaae i Masse om paa Gaderne og synge for alle Embedsmændenes Huse, og de har altid noget i deres Sange, som angaaer disse Folk. Nytaarsmorgen er den rette Sviir for dem. De have valgt dem en Konge og Dronning og disse atter et helt Hof; disse ere stundom til Hest i Spidsen for en heel Bande af disse Sorte, ere altid klædte meget elegante i Silke og Atlask og føre an ved alle Leiligheder. Mange saadanne Bander streife omkring paa den Dag. Tidlig Nytaarsmorgen begynde de at komme i Gouvernementshuset, synge, dandse og raabe Hurra, gjøre Støi og Grimasser; det er ei muligt at høre Øren Lyd. Gouverneuren sagde et Par Ord og kastede Skillinger i Grams, og hvad Støien ikke var gal før, blev den da værre nu. Den ene Bande Negere afløste den anden, og samme Scene gjentog sig hele Dagen, med Undtagelse af Gramsningen, som ophørte paa Grund af, at Skillingerne ophørte at komme. Gouverneurens Taler fik ogsaa en Ende. Kl. 12 holdtes Levee hos Gvrn. Embedsmænd og andre Honoratiores gave Møde, ønskede glædeligt Nytaar og fik et Glas Maderaviin. Nytaarsaften tilbragte vi hos Etatsraad FREDERIKSEN¹ og morede os fortræffeligt. Han har en meget lille Leilighed af en vestindiensk at være; ingen Mennesker vare inviterede; men han havde ladet Folk vide, at hans Huus stod aabent for alle den Aften, og hele Christiansted By gav Møde, og mange fra Landet. Der var saa lidt Plads, at Damerne kun fik Stole langs Væggene, Herrerne maatte staae midt paa Gulvet, og i Gallerierne; men da det havde varet noget, lod Frederiksen 5 Musikanter hente, og Gud veed, hvor vi fik Plads, men dandsede gjorde vi unge: Gamle, Store og Smaa, det gamle Aar ud, det nye ind, drak Champagne, ønskede hinanden glædeligt Nytaar og kom først ombord Kl. 3. Alle Folk vare saa glade og saa gemytlige den Aften; det er de forresten i Almindelighed paa St. Croix, der ere de fleste Embedsmænd og Plantere, her paa St. Thomas ere de Kjøbmænd og Tonen er stiv og kjedelig; de give ofte her store Baller. Alverden kommer der, der spilles Kort, dandses, drikkes, ryges Tobak,

¹ FRIEDRICH FRIEDERICHSEN (1781–1860), Byfoged, Auktionsforvalter og Politimester i Christiansted.

snakkes om sine Naboer, men muntre ere de sjeldent, fordi alt skal være i den store Stiil; selv Dandsen faaer et alvorlig Anstrøg; D'Hrr. Handlende, som jo ere vante til at betragte Livet fra den alvorlige Side, dandse med et Alvor, som om det var en Handelsspekulation, de vare iværk med at bringe i Gang, og det er det maaskee stundom ogsaa. Briggens Off. have de altid været vante at betragte med skjæve Øine, og da de fleste Kjøbmænd ere Tydske, saa ere de siden Krigen blevet endnu mere skjæve.

Den 12/1

..... I kunne ikke forestille Eder, hvad et Brev fra Hjemmet gjør godt at faae her, hvor man er saa langt fra det. Enhver Erindring fra Hjemmet hilses med Jubel. Selv gamle Berlings Avis synes jeg er morsom, og Fædrelandet venligt, og det er noget, man rigtignok skal have været nogle Maaneder fra Hjemmet for at opdage. I Frankrige slaaes man da igjen; det er et uroligt Hovede det franske. Her ligger en fransk Orlogsdampbaad, som bittert beklager Frihedens Nederlag i deres skjønne Fædreland, og som med Længsel imødeseer Postens Komme for at høre Efterretninger fra Hjemmet¹. St. Thomas Havn er altid livlig. Skibe komme og gaae hver Dag, og ofte findes Orlogsmænd her. I denne Tid ligge her et stort amerikansk Skib, som har hentet Jernbaneskiner i England, hvormed han har stuvet sin Last; men da han ikke havde fuld Last med dette, tog han i Irland 200 Udvandrere ombord til Amerika. De have været 7 Uger i Søen, stadigt med haardt Veir og i den Tid have disse Stakler, der gaae ind paa noget, hvorom de ingen Idee have, ikke smagt en Stump Kjød, ikke engang Brød have de faaet leveret, noget Meel dagligt, og deraf kunne de selv bage Brød, det er hvad de faae; men enhver kan forestille sig, hvor slemt det er at bage Brød, naar man er søsyg; de have ogsaa lidt uhyre meget; men i en stærk Storm sprang Skibet læk, og han maatte løbe hertil for at reparere. Der er saadan et Svineri derombord af alle disse Menneskers Udgydelser, at man kan lugte det langt borte; vi have en Deel Interesse af dette, da vor Hjælp er bleven forlangt af Skipperen derombord; han var nemlig bleven entret 2 Nætter i Træk af Matroser fra de engelske Kulskibe, der havde fundet Behag i Fruentimmerne, der vare ombord som Udvandrerinder. Skipperen faaer forresten et dygtigt Tab ved denne Leilighed; thi han var bestemt til Ny-York, men maa nu betale deres Forplei-

¹ Der sigtes til de Begivenheder, der endte med Napoleon d. III.s Proklamation af det 2. Kejserdømme i December 1852.

ning iland, medens Skibet bliver halet paa Land og repareret, og da der hersker Blodgang imellem dem, maa han ogsaa betale Doctorpleie, der ikke er nogen Bagatel herude; men han har godt af det. Det er for deres Skyld, at jeg er ombord i Aften; thi bliver der Spektakler, skal jeg derover iaften. Politiet er nok ikke stærkt nok til at holde Orden derovre; det burde være stærkt; thi her forefalder hyppigt Slagsmaal imellem den Masse Matroser, her findes af alle mulige Nationer. Vor Herre maa vide, hvad det bliver til med den stakkels Marine. Nu har jo D'Hrr. TSCHERNING, LUNDE, GRUNDTVIG og Consorter faaet den under Behandling;¹ den er ret kommen i gode Hænder der. Det lader til, at Bønder begynder at forstaae sig paa Agurke-Salat.

Den 13.

Nei, hvor jeg har gjort en deilig Tour idag. Imorges Kl. 6 gik Holm og jeg iland, fik fat i et Par Heste og reed ud i Verden paa Lykke og Fromme for at glæde os over den smukke Natur. Det er netop det morsomme ikke at have nogen Bestemmelse. Da vi havde redet et godt Stykke, seet Solen staae deiligt op, begyndte vi at blive flau, og derfor toge vi viseligen ind paa en Plantage, saa dem malke Kørne og drak et saadant Glas ganske varm nymalket Mælk, saa gik vi os en god Tour om imellem Bjergene og nød den deilige Udsigt – og den var deilig – en Mængde Øer, som ligge i Nærheden af St. Thomas, toge dem herligt ud i den deilige Morgenbelysning, her saa man en Drift Kør og Mulæsler og Faar blive drevne paa Græs, hist red Negere til Byen med Mælk, og alt dette saa vi med saa lyse Farver som de, hvormed et Par unge Mennesker betragte Livet. Kl. 11 kom vi ombord og vare enige om, at en Frokost kunde smage deiligt, og det gjorde den; men jeg har lovet mig selv snart at gjøre en lignende Tour op imellem Bjergene.

. i Begyndelsen af Juli skulle vi vel vende Stevnen mod Danmark, og saa skal Ørnen faae at føle, at den skal hjem – hei, hvor vi skulle presse Seil; men Moder kan dog ikke synge: til Sommer kommer Georg hjem med Bønner fra Vest-Indien; thi da vi vare i Syd-Amerika – Kaffens Hjem – da var Høsten forlængst forbi og ingen Kaffe at faae“

Herimellem mangler et Brev fra Marts Maaned, det første efter Underretningen om Moderens Død d. 4/12 1851. Den 6/4 1852 skriver han fra St. Croix:

¹ Marinens Forhold undergik ved den Tid betydelige Ændringer, tildels efter Kommissionsbehandling.

„Siden mit sidste Brev, som jeg sendte herfra midt i Marts, har jeg modtaget Eders kjære Brev af 22. Februar og seer, at Alt, Gud være lovet, efter Omstændighederne er ganske vel hos Eder. I kunne ikke troe hvor glad jeg bliver, eller rettere hvor let jeg bliver i Sindet, naar jeg nu faaer Eders Breve og efter at have aabnet dem seer Alle Eders Haandskrifter; thi saa veed jeg dog, at I ere raske Jeg har ofte prøvet at sætte mig ind i den Tanke, at jeg skulde muligviis finde Eder i Slagelse;¹ men oprigtig talt har jeg ikke ret haabet det; jeg synes, at det gamle Huus paa Storepladsen, hvor vi med vor elskede Moder har tilbragt saa mange lykkelige Timer, er mig saa kjært at det vilde bedrøve mig aldrig mere at see det. Desuden er mange af de Rønneboere bleven mig kjære, de have altid vist mig Venlighed og Velvillie – og heller aldrig at see dem vilde ogsaa være lidt kjedeligt. Der er, har jeg opdaget, i det Hele taget mange flere elskværdige Mennesker, end jeg før har troet, naar man blot vil gjøre sig Umage for at finde dem. Vil I troe at jeg ofte, endskjøndt jeg nu meer end nogensinde længes efter Hjemmet, føler, at det vil gjøre mig uhyre ondt at forlade Vestindien – især St. Croix, for der er vist os den høieste Grad af Gjæstfrihed. – Alle ere glade ved at see os og om de end taler om hinanden indbyrdes, saa have vi dog aldrig været bagtaalede. Jeg elsker nu ogsaa Climaet, generes aldrig af Varmen, har ikke havt Feber eller nogen anden Sygdom, og hvis Omstændighederne ved vor Moders Død ikke havde forandret sig, havde jeg ikke blevet meget bedrøvet ved at Briggen havde blevet her et Aar endnu; men nu er det jo en anden Sag, nu siger jeg: idag have vi kun 3 Maaneder til at vi skulle hjem.

. Vor Messe er een af de livligste og muntreste, jeg har været i, og jeg forglemte ikke at være med til enhver Spøg iland og ombord. Den første Dag, da jeg havde faaet Eders sørgelige Brev, blev jeg et Par Timer i mit Lukaf, og da Spisetid kom, og Oppasseren kom og sagde mig til, følte jeg, at jeg, hvad det skulde koste, maatte overvinde mig selv og bære med Kraft, hvad der var blevet os paa-lagt, og jeg besluttede at gjøre en Prøve endnu den Dag – naa, jeg maatte jo fra Bordet paa Halvveien; men Begyndelsen var gjordt, og hver Dag vandt jeg mere og mere Styrke, saaledes at jeg 8 Dage efter kunde deltage i Selskabeligheden i Messen; – i Begyndelsen skurrede Latteren og Spøgen, det er sandt; men Vanen gjør meget og Nødvendigheden endnu mere, thi det ansees som en Pligt saa vidt muligt ikke at genere de andre, og et bedrøvet Ansigt imellem andre generer paa begge Sider.

¹ Hvor et Byfogedembede var ledigt.

Den 16/4 52 (St. Thomas)

Vort omflakkende Liv vedbliver her i Vest-Indien; da vi kom fra Sydamerika midt i forrige Maaned, var her kommen Efterretning om, at en Ildebrand havde afbrændt den halve By paa den svenske Ø St. Barthelemy¹, og vi bleve ufortøvet sendt derhen for at tilbyde enhver Assistance, som vore Colonier kunde yde. Vi opholdt os der 4 Dage, have været paa St. Croix 14 Dage og er kommen her for at tage Proviant, da vi om 8 Dage skal gaae til Portorico for at oplodde Farvandet imellem denne Ø og Crab-Island². Vi ere saaledes heldigvis i uafbrudt Virksomhed; men det er ogsaa en Nødvendighed for at holde Tingene i Orden ombord i et Krigsskib.

. Et af Eders Breve fra i Januar Maaned er borte, og saa vidt jeg kan mærke paa Eders Breve er ogsaa eet af dem jeg har skreven udebleven. Ltnt. HOLM har 4 á 5 Breve der ere sendte med Posten, og som dog ikke er kommen til Dato; men naar man seer, hvorledes det gaaer paa Posthuset her, kan man nok forstaae det; thi her er Posthuset for hele Vest-Indien og endeel af Sydamerika, saaledes at Antallet af Breve er uhyre; Postsækkene blive aabnede og Brevene til de forskjellige Steder kastede i hver sin Bunke, og det er da en let Sag, at et Brev kommer i en eller anden Krog af Værelset. Sommetider kommer de Maaneder efter. Naar man har denne Mulighed for Øie skriver man naturligviis saa kortfattet som muligt, og det er derfor bedst, at vi opsætter med at tale rigtig sammen, før vi faae en god Passiar paa 3 á 4 Maaneder, naar jeg kommer til Hjemmet; jeg vilde ønske, at vi kunne komme saa tidligt hjem, at vi kunne tilbringe en kort Tid af Sommeren paa Bornholm; det er dog den bedste Tid, og endskjøndt her er evig Sommer, er jeg langtfra blevet kjed af den; desuden er en smuk Sommer hjemme skjønnere end det tropiske Clima; men det er mange Aar siden jeg saa Sommeren hjemme. Fader skriver, at I have været ham til en stor Trøst i den Sorgens Tid; tak for det, elskede Søstre, og lad os stedse søge at berede ham, den kjære gode Fader en saa god Alderdom som muligt, og lad os bede Gud bevare ham for os endnu i lang Tid. Moders og Faders Portraiter holde sig fortræffeligt; de og Søstrenes Daguerotyper er den bedste og eneste Prydelse i mit Lukaf, og det er saa rart at have Eder alle samlede, de ligne ogsaa alle fortræffeligt. Hvad kan det være for noget Onkel skriver paa, det er da vel ikke meer om den ulykkelige Eckernförde-Sag; jeg synes at han burde lade den

¹ Nu fransk; svensk i Aarene 1785-1877.

² Mellem Portorico og St. Thomas.

Sag hvile; jeg troer, at hans Partie i Marinen er meget lille¹. Varmen begynder nu at tiltage igjen herude, det har været saa deiligst kjøligt i Vintermaanederne; men om ikke mange Dage ville vi have Solen lige over vore Hoveder om Middagen, og saa er der intet andet for end at holde sig i Skyggen eller tage sig en Middagsluur i sin Køie. Regn have vi ikke havt i flere Maaneder, og af den Grund græder alle Planterne; thi Regn er en absolut Nødvendighed for Sukkerets Production.“

„Ørnen, den 11te Mai 1852 (St. Juan paa Portorico).

. Vi ere komne hertil idag for af Generalcapitainen at erholde Tilladelse til at foretage Opmaalinger paa en lille Ø, som hedder Crab-Island, og som ogsaa tilhører Spanierne. Disse Opmaalinger, som jeg har endeel med at gjøre, bestaae i at maale Vinkler fra forskellige høje Punkter paa Land, og jeg faaer saaledes tilligemed Ltnt. HOLM den Fornøielse at bestige endeel ganske interessante Punkter, og naar kun Veiret vil blive heldigt og Luften klar, haaber jeg, at Resultatet ogsaa vil blive godt. For at hente Oplysning om tidligere Opmaalinger, har jeg oftere i denne Tid besøgt en gammel Mand, som hedder Major LANG;² han interesserer sig i høi Grad for Astronomie og har benyttet sin meste Tid til* at studere denne Videnskab og at skaffe sig en smuk Samling af astronomiske Instrumenter. Han har sit Observatorium og sit Huus paa en Høi, som ligger en lille Ridetour fra Christiansted; der lever han for sin Familie og sin Videnskab, og jeg har tidt moret mig ved at tale med den gamle Mand, der skjøndt sine 72 Aar, føler som en Yngling for alt hvad der er stort og skjøndt i Naturen. Hvad der maaske end mere har tiltrukket mig til dem, er hans Kone, der er akkurat saadan en rar, venlig og huslig gammel Kone, som vor egen kjære Moder var, og det er mig umuligt at lade være at tænke paa Moder, naar jeg kommer ind i Dagligstuen, og hun og hendes Sønnebørn (et Par forældreløse Pige-børn) sidder og læser eller arbejder; men den gamle Kone ligesom Mutter med Bogen op til Lyset og Brillen paa Næsen. Hendes Børn ere alle Sønner, og de ere ude i den vide Verden, og hun faaer dem maaskee aldrig mere at see; derfor har hun ogsaa ret Glæde af at have disse 2 nydelige Piger til hendes Omgang.

¹ Onklen H. G. Garde skrev paa „Den dansk-norske Sømagts Historie“, hvoraf 1. Bind udkom 1852.

² ANDREW LANG, gennem mange Aar en fremtrædende Person paa St. Croix, hvor han var Overvejimester; beskæftigede sig med Opmaalinger og Astronomi og skrev flere Afhandlinger herom.

..... vi have faaet Nys om, at der er oprettet en Embedsstillig, som hedder en Flaadecommissair, og at denne Herre skal ud og seile 14 Dage med hvert Skib, der kommer hjem; mon vi skulde faae saadan en Størelse ombord til at see os efter i Sømmene. Vi synes i det Hele, der er skeet saadan en Mængde Forandringer hjemme, at vi ere bange for ikke at kjende Kjøbenhavn igjen; men lad mig først komme der; det skal saamænd ikke vare mange Dage, før jeg skal søge om at komme derfra igjen.

Herombord ere alle raske. Det er den sunde Aarstid for Menneskene herude, men usunde for Sukkerrørene paa vore Øer; det har ikke regnet i flere Maaneder, og St. Croix er saa forbrændt af Solen, at der næsten ikke findes en grøn Klat paa hele Øen, og mange Cisterner ere tomme; men Regnen maa vel komme og med den Plantageciernes Humeur.“

„Den 12. maj.

..... Vi ligger her paa Puertorico og have den glæde at see paa et deiligt land hver dag. Alt er saa grønt og friskt saa det er en Fornøjelse, og det er desværre nyt for os i denne Tid.....; her er i det hele en Deel nyt at see, da Spanierne jo endnu have Neger-slaveriet i fuld Gang; som Creatureerne blive de efter endt Arbeide, der i Høstens tid ikke sjældent er 16 timer i døgnet, indespærrede Alle i een Stald hvorfra de kun komme ud for at gaae til Arbeide igjen; ved siden af dette seer man temmelig Luxus hos de Blanke. Jeg kan mærke at jeg har faaet 6-7 Aar meer paa Bagen siden sidst jeg var i Spanien, for da gjorde Spanierindernes sorte Øine et meget stærkt indtryk paa mit da let fængelige Hjerte – men nu – ja nu holder jeg meget mere af de Øjne blaae.....“.

„Ørnen den 16de Juni 1852 (St. Thomas)

Elskede Fader og Søstre. Snart er vort Ophold her i Westindien forbi, om tre Uger tænker jeg at Ørnen begynder sin lange Flugt mod Øst – og jeg vil haabe, at Flugten vil blive hurtig – jeg haaber det nu meer end nogensinde; thi, for at tale reent ud paa eengang – min tilkommende Brud er idag med Barkskibet Argo reist til Kjøbenhavn. Ja, kjære Venner – nu er det sagt – jeg er forlovet; at det Valg jeg har gjordt kun er skeet af Tilbøielighed fra begge Sider, behøver jeg ikke at sige Eder; I kjende mig tilstrækkeligt til at kunne troe, at jeg vil forlove mig af anden Grund – ja jeg elsker min Anna saa inderligt og saa oprigtigt som jeg troer at det er muligt, og jeg veed, at min Kjærlighed er gjengjeldt. Alt i længere Tid har jeg

mærket alle disse Symptomer som gaae forud; men jeg troede en Tid at det var samme Slags, som saa tidt finde Sted, og jeg tænkte at det nok skulde gaae over, naar jeg fik et endnu smukkere Ansigt at see end Annas. Men Aaret gik og paa Slutningen gik der Lys op for mig; jeg havde besluttet at vente med Afgjørelsen, til vi begge kom hjem; men saa – den sidste Aften – og saa videre. Hendes Svar havde jeg strax og Forældrenes Ja Dagen efter og jeg følte en Steen væltet fra mit Hjerte. Vor Forlovelse begyndte strax heldigt. Briggen skulde seile næste Dag, men blev opholdt, saa at vi fik en heel Eftermiddag extra, og mod al Forventning kom Briggen 4 Dage efter ind igjen som Følge af en ringe Sygdom hos een af Off. Jeg blev strax sendt iland i Tjeneste til Fortchefen; men da jeg saae Anna i Vinduet, glemte jeg for første Gang i mit Liv Tjenesten samt Fortchef o. s. v. og var i et Nu oppe hos hende. Samme Aften sagde jeg hende Farvel, og næste Morgen seilede vi; idag gaaer hun og hendes Moder som sagt til Kbhvn., hvor hendes 2 Søstre og eneste Broder (alle Børn) blive opdragede. Men nu er det vel paa Tiden at fortælle Eder, hvem Anna er. Hun er en *god*, sød, barnlig, kjærlig lille Pige og saa fornuftig, nei en Deel fornuftigere end man er, naar man er 18 Aar, og det bliver Anna først i October. De 9 Aars Forskjel i vor Alder synes vi er meget tilpas, da der endnu ere lange Udsigter til Giftermaal. Om hun er smuk – ja, det synes jeg rigtignok – kulsort Haar, blaae Øine, godt fromt Udtryk i Ansigtet. I troe maaskee hun er sort eller halv ditto, nei – hun er født i Danmark, opdraget og gaaet i Skole der, og er først kommet herud i 1849. I behøver saaledes ikke være bange for ikke at kunne tale med hende; thi hun og hendes Familie tale meget bedre Dansk end Engelsk. Faderen er Læge ved Tropperne herovre, er af anerkjendt Dytighed og har meest Praxis paa St. Croix af alle Lægerne; han har været Læge ved een af Orlogsbriggerne her i Westindien og senere ved Armeen, gjorde Tjeneste hjemme under Krigen. Moderen er Creolerinde, og jeg holder meget af hende. See, det er Doctor KNUDSENS Familie. Som det er Coutume her saa ofte – han bliver herude ved sine Forretninger, medens hans Kone er hjemme hos Børnene for at faae dem opdragne; da her ingen ordentlige Skoler ere, bliver dette en Nødvendighed. Forlovelsen er hemmelig; jeg har ikke ønsket den offentlig før vi kom hjem og før jeg kan faae Din Velsignelse, men elskede Fader, til Knyttelsen af dette Baand; Anna skrev mig til forleden Dag at naar hun engang kommer til at see min Fader og Søstre, da vil hun søge at gjøre sig elsket af Eder, og hun er saa bedrøvet over, at vor elskede Moder

skulde gaae bort, før hun fik hende at see. O kjære Fader, modtag hende som en kjær Datter, thi det vil kun altid være for dig, og I, kjære, kjære Søstre ville I ikke være gode imod hende, og maa hun ikke nok være Eders Søster; naar I faae hende at see, troer jeg nok, at I ville komme til at holde af hende; thi hun har saadant et rart Ansigt, og Alle herovre holde ogsaa saa meget af hende. Omendskjøndt Gud veed jeg elsker Anna inderligt, saa bliver min Kjærlighed til Eder, elskede Fader og Søstre, den samme, og troe mig, jeg vil dele Eders Sorger saavel som Annas som en sand Ven; dette ville I nu og altid finde i Eders Georg.

Imorgen mere – dog nei – det er bedre, jeg vedbliver iaften; thi imorgen skal jeg have Vagt og saa bliver der maaskee ingen Tid til at skrive. Det var nu saa herligt, dersom Fader og een af Søstrene vare i Kbhvn, saaledes som I i et af Eders Breve lovede det; thi saa kunde vi jo strax faae Eder bekjendte med hinanden; men dersom dette ikke skeer, saa tænker jeg, at vi reise samlede over til Bornholm, naar jeg kommer hjem og har faaet mine Sager lidt arrangerede. I alle Tilfælde indretter jeg det saaledes, at jeg snarest muligt kan komme over til Eder og tilbringe 2 á 3 Maaneder hjemme; thi dertil føler jeg frem for alt en inderlig Trang, og det skal blive en herlig Tid; naar man ret har gaaet og gjemt paa sine egne Tanker saalænge, føler man Længsel efter at dele dem med sine Kjære. Og Anna havde jeg jo næppe faaet, saa bleve vi jo skilte ad. I to Aftener, der endog blev afbrudt af Visiter saa at vi formelig maatte rende ud af Bagdøren og ud af Byen for dog lidt at være ene, skal man ikke faae mange Ting sagt; men det vigtigste for os have vi lovet hinanden: at gaae Livet igjennem med hinanden under Armen, og at den Stærkeste støtter den Svageste, naar det kniber, at have et let, tilfreds Sind og mange andre Ting; men alle Ting, som vi have isinde at holde. Naar jeg har været hjemme et Par Maaneder, maa jeg see at faae noget Extra at bestille; thi arbeides maa der for at faae Udstyr og noget at gifte sig paa, jeg havde meest Lyst til at komme paa Opmaaling, og naar jeg kommer hjem, har jeg isinde at henvende mig til Admiral ZAHRTMANN¹ i den Retning. Naa, noget finder vi vel paa. Onkel Georgs ønsker jeg ikke skulle vide noget om det Hele, før jeg kommer hjem. Nu vil det første Sted, jeg gaaer hen, være St. Kongensgade 268, 2. Sal, naar jeg kommer til Kbhvn. Saadan gaaer det, nu

¹ Christian Christopher Zahrtmann, Viceadmiral og Flaadeinspektør 1852; 1848–50 Marineminister. (M. K. Zahrtmann: Admiral C. C. Zahrtmann, 1927).

har den By faaet Tillokkelse for mig, men det er ogsaa min første og sidste Kjærlighed der boer. Nu for Alvor God Nat.“

Kæresten, ANNA CHRISTINE ELISABETH KNUDSEN (f. 1834, d. 1919) tilhørte det vestindiske Aristokrati. Faderen ADRIAN BENONI BENTZON KNUDSEN (1806–79), der var opkaldt efter sin Faders gode Ven, den rigt begavede Generalguvernør ADRIAN BENONI BENTZON, var Garnisonslæge og praktiserende Læge paa St. Croix. Moderen, SUSAN, f. MILLER (1811–1902), der var født paa St. Croix, var nært beslægtet med ANNA ELISABETH HEEGAARD, der gennem en lang Aarrække førte Hus for Generalguvernør Peter v. Scholten og sammen med ham ejede det skønne Landsted „Bülowsminde“ uden for Christiansted,¹ som Susan Knudsen og hendes Mand overtog efter Anna Heegaards Død i 1859. En Søster til Susan Knudsen var gift med Generalguvernør Scholtens betroede Mand, kgl. Kasserer, Kaptajn HANS PETERSEN.

Brevet fortsætter:

„den 17. Juni (St. Thomas)

..... I denne Tid har jeg havt overmaade meget at bestille; de Opmaalinger vi foretog under Crabisland og som medførte uafbrudt Virksomhed i den frie Luft fra Morgen til Aften, skulle nu af sættes i Kaartet og dermed er jeg nu beskæftiget. De Opmaalinger vare forresten interessante og medførte ganske eventyrlige Toure. Endog maatte vi to Gange svømme iland og ombord igjen i Brændingen, da vi ikke turde lade Fartøiet komme for nær Brændingen. Instrumenter og Madkurv var det eneste nogenlunde tørre i Selskabet, og man saa mange forunderlige Figurer (f. Ex. mig uden Skjorte – om Forladelse – et Par hvide Buxer, bare Fødder i Skoene, sribet Trøie, Straahat, og Glacéhandsker for ikke at blive forbrændt) – man generer sig ikke, da Øen, hvor vi landede, var ubeboet, og det eneste der generer er Varmen, især naar man skal stige op paa et 600 Fod høit Bjerg ved Middag og de afskyelige Kaktusplanter, der med deres Spidser saarer Hænder og Fødder; disse Kaktuser ere en Deel større end dem hjemme i Urtepotterne Paa eet Bjerg, 1300 Fod høit, have vi kappet circa 400 store Træer for at faae en fri Udsigt til alle Sider; jeg vilde ønske, at jeg havde de Træer, som vi har kappet, saa troer jeg nok jeg havde Raad til at gifte mig; der er store Mahognitræer, Pokkenholt og andre kostbare Sorter. I de Dage fik jeg Kl. 5 om Morgenen et Fartoi, 10 Mand, Øxer og Sauge, Huggertter, Mad og dygtig at drikke for Dagen, og saa kunde jeg gaae paa Opmaaling og holde mig lystig med det, til det blev mørkt om Aftenen.

¹ Se H. Lawætz: Peter von Scholten, 1940.

..... I kunne ikke fatte den Længsel jeg har efter at komme til at tale med Eder om hende, den elskede Moder. O, Gud give, hun havde levet og havde kunnet seet Anna; thi endskjønt hun naturligviis ikke har Idee om Husholdningssager, saa troer jeg dog, at Moder vilde have holdt af hende og engang imellem taget hende om Hovedet og kysset hende og bedet hende gjøre hendes Dreng lykkelig; men det tænker jeg ogsaa nok skal gaae; en Nyboders-Leilighed afskrækker hende slet ikke, og hvis det kniber har vi aftalt at gaae tilsoes sammen, N. B. hvis jeg kan faae et Skib at føre; saa seile vi helst til Middelhavet; ja, Luftkasteller mangler ikke

Hermed – og med Hilsner til Venner og bekendte – slutter det sidste Brev til Hjemmet; men af et Par Breve til Kæresten inden „Ørnen“s Hjemrejse skal gengives et Par Stumper.

Anna har givet ham sit Portræt og et Par Souvenirs:

23/6 52: „..... Originalen er meget smukkere end Daguero-typen, der forresten er ganske skjæv; men never mind, det milde Udtryk er der i Øinene, og Du kan troe, at jeg ikke saa meget sjældent seer derpaa. Naa altsaa vi sidde ganske roligt – ikke et eneste Kys skal afbryde vor fornuftige Conversation; thi det kan ingen Fornøielse være til at trykke det døde Glas til mine Læber – jeg havde nær som Romanskriverne skrevet: brændende Læber, men saa kom jeg til at føle paa dem, og de have en meget passende Temperatur – og desuden vilde det dugge Glasset; men Haarlokken – Smask, der fik den det

„..... Idag har din Fader været paa Landet; men Huset har ikke været ubeboet; for jeg har faaet Lov at være i Salen og tegne nogle Kaarter over Crab-Island, og der var jeg idag; min Plads er ved det store Spisebord henne ved Vinduet, og engang imellem, naar jeg havde Tid, tænkte jeg paa de bedste Timer i mit Liv, som jeg har tilbragt i den Sal – i det Vindue Cook gav mig Tamarintesyltetøi, og Major bed mig i Støvlerne, saa jeg maatte sparke ham; det var den eneste Forstyrrelse jeg havde. Jeg synes, der er saa hyggeligt i den Sal, og den er mig saa kjær, at jeg ordentlig glæder mig til iovermorgen, da jeg skal derind igjen.“

25/6: „Igjen iaften sidder jeg ene her i Ruffet og lader Tanken flyve ud i Atlanterhavet for at see at finde Argo. Jeg seer den løbe med rask Fart mod Øst for alt, hvad trække kan. Det er Maaneskin, og saa tager Alt sig jo saa smukt ud. Maanen skinner paa det

hvide Skum, som Skibet stolt kaster tilside for at komme frem uden at sige et Ord; men Bølgerne – de ere gnavne over at blive forstyrrede i deres Ro af Skibet – dog de maa gjøre Plads for den stærkere; men give deres Mishag tilkjende ved at snakke og brumme. Delphinerne give deres Nærværelse tilkjende ved at efterlade lange lyse Striber i Vandet; de more dem som saa mange andre ved at spadserere i Maaneskin. Paa Dækket af Argo sidder en ung Pige med Straahat uden Baand om og en violet Mantille hun seer paa Søen og paa Delphinerne og paa Skibets Seil og paa Maanen, og skjøndt hun troer ikke at kunne sværme, saa finder hun dog, at alt dette er saa skjøndt“

Med denne Nocturne vil vi slutte Brevcitaterne, og blot tilføje, at Georg Garde blev gift med sin Anna i 1855 og gik gennem Livet med hende og en efterhaanden talrig Børneflokk, gennem Glæder og Sorger – fra Nyboder til Søkvæsthuset – indtil han som tidligere nævnt døde som Admiral under et Middelhavstogt i 1885.